

ARVAMUS

Riigihangete seaduse muutmise seadusele (EELNÕU 04.09.2025)

Selgitus	Ettepanek
Hankekordade reguleerimine	
Eelnõu seletuskirjas toodud statistika (1222 riigihanget ehk ca 14% kõigist hangetest, lk 45) tugineb üksnes riigihangete registri statistikamooduli andmetele ega anna olukorrast täielikku pilti. Esiteks ei ole selge, millised hanked on sellesse arvestusse täpselt hõlmatud. Teiseks langevad piirmäärade tõstmise järel mitmed senised lihthanked alla lihthankemenetluse piirmäära, mille puhul puudub kohustus hanget registris läbi viia (RHS § 45 lg 1 p 1). Avaliku sektori hankijad viivad aga selliseid hankeid läbi oma hankekordade alusel ka väljaspool riigihangete registrit ning nende maht ei kajastu seletuskirjas toodud statistikas. Kui eelnõu eesmärk on hinnata muudatuse tegelikku mõju, peaks statistika hõlmama ka neid hankeid, vastasel juhul ei ole seletuskirjas toodud hinnang mõju ulatusele korrektne. Seetõttu on tegelik mõju turu avatusele ja pakkujate võrdsele kohtlemisele oluliselt suurem, kui seletuskirja toodu, sh statistika, näitab ning piirmäärade tõstmisel on läbipaistvuse vähenemise risk märkimisväärselt alahinnatud. Seda kinnitab ka registri enda statistika, mille kohaselt alla lihthanke piirmäära jäävad hanked moodustasid 2024. aastal juba 17,4% kõigist hangetest. <u>See tähendab, et seletuskirjas viidatud 14% mõju on tegelikkuses oluliselt suurem, sest lisaks registriandmetele tuleb arvestada ka neid väikehankeid, mida hankijad korraldavad oma sisekorra alusel väljaspool registrit, sageli vaid ühe või mõne pakkumusega e-kirja teel.</u> Probleemi suurendab asjaolu, et mitmete hankijate kehtestatud hankekorrad ei taga konkurentsi efektiivset ärakasutamist ega läbipaistvust. Õiguskantsler on näiteks märgukirjas Põhja-Sakala valla hankekorra § 19 lõike 6 kohta leidnud, et säte, mis lubab alla 10 000 euro suuruse asja või teenuse ning alla 20 000 euro suuruse ehitustöö puhul piirduda vaid ühe pakkumusega, ei ole kooskõlas riigihanke põhimõtetega.¹ Selline praktika ei võimalda objektiivselt hinnata pakkumuse mõistlikkust ega põhjendatust ning seab ohtu konkurentsi ärakasutamise. Sama probleem ilmneb ka keskvalitsuse tasandil, näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hankekord lubab piirduda ühe pakkumise küsimisega juba kuni 20 000 eurose ostu puhul.² Kui lähtuda sellistest hankekordadest, kujuneb ühe pakkuja eelistamise risk struktuurset suureks, st alternatiivsete pakkumuste võrdlus puudub, tegelik hinna-kvaliteedi suhe võib jääda välja selgitamata ja väheneb läbipaistvus, mida kinnitab	Ettepanek täiendada RHS § 9 selliselt, et alla lihthanke piirmäära jäävate riigihangete puhul sätestataks hankijale kohustus viia väikehanked läbi riigihangete registris. See tagaks nende ostude suurema läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning looks ühtse arvestuse kõikidest avaliku sektori hangetest. Samuti oleks see kooskõlas nii korruptsioonivastase tegevuskava ühe eesmärgiga soodustada ka väikeostude läbiviimist riigihangete registris⁸ kui ka Rahandusministeeriumi enda soovitusega seda teha ning sellekohased põhimõtted oma hankekorras kajastada.⁹ Lisaks tuleks RHS § 9 täpsustada, milliseid elemente peab hankija hankekord väikehangete puhul vähemalt sisaldama. Hankekorras peaks olema selgelt reguleeritud, kuidas ja kellele hinnapäringud tehakse, millistel juhtudel võib piirduda ühe pakkumise küsimisega, milliseid alternatiivseid pakkumuste leidmise ja võrdlemise viise võib kasutada (nt avalike hinnavõrdluste alusel) ning millised on hankija miinimumnõud dokumenteerimisele (nt küsitud pakkumuste või hinnavõrdluste säilitamine).¹⁰ Selline täpsustus väldiks olukordi, kus väikehangete läbiviimine on läbipaistmatu ja kontrollimatu, ning aitaks ühtlustada hankekordade praktikat, vähendades eriilmeliste lahenduste riski.

¹ <https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/2024-11/M%C3%A4rgukiri%20P%C3%B5hja-Sakala%20valla%20hankekorra%20C2%A7%2019%20l%C3%B5ike%206%20C3%B5igus%20C3%A4rasusest.pdf>

² <https://mkm.ee/sites/default/files/documents/2025-05/Majandus-%20ja%20kommunikatsiooniministeeriumi%20hankekord%2028kehtib%20alates%2005.05.2025%29.pdf> lk 10

⁸ [korruptsioonivastane tegevuskava 16.02 \(1\).pdf](https://www.korruptsioonivastane.tegevuskava.16.02.1.pdf) lk 18

⁹ https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-12/MTU%20TU%20Akadeemiline%20Spordiklubi_1.pdf p 5

¹⁰ <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-05/SA%20Tartu%20Teaduspark.pdf> lk 7;
<https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-02/SA%20Eesti%20Tervishoiu%20Muuseum.pdf> lk 3

Rahandusministeerium ka ise nii seletuskirjas (lk 45) kui ka läbiviidud järelevalvemenetlustes, mööndes, et järelevalve tulemusel on talle selge, et hankijate hankekorrad väga eriilmelised ning esineb endiselt probleeme hankekorras riigihanke üldpõhimõtete täitmise tagamisega.³ Sisuliselt ei ole olukord 2014. aasta hankekordade analüüsiga võrreldes oluliselt paranenud.⁴ Lisaks ei pea hankijad alla lihthanke piirmäära jäävaid oste kandma hankeplaani, mis tähendab, et avalikkusel puudub igasugune ligipääs teabele nende tehingute kohta.⁵ Nii võib näiteks 49 999 euro suurune asjade või teenuste ost, 99 999 euro suurune ehitustöö tellimus või isegi 499 999 euro suurune sotsiaalteenuse leping jääda täielikult varjatuks. Praktikat kinnitab ka see, et osa hankijaid ei kanna kõiki hankeid hankeplaani või avalikustab hankeplaani alles aasta lõpus, mil selles sisalduv info ei ole turuosaliste jaoks enam asjakohane.⁶ Kui see risk esineb juba praegu, suureneb see piirmäärade tõstmise järel veelgi. Tegelikult tähendab piirmäärade tõstmine mitte ainult rangemate menetlusnõuete vähenemist, vaid ka suure osa hangete muutumist turuosaliste ja avalikkuse jaoks nähtamatuks. Probleemi teravdab asjaolu, et riigihangetel osalejate ring on juba praegu kitsas. Seisuga 07.08.2025 oli registris pakkujana registreeritud 34 258 Eestis tegutsevat ettevõtjat (u 12% kõigist äriühingutest), kuid ühe aasta jooksul osaleb hangetel keskmiselt vaid 2,7% äriühingutest (eelno lk 46). Kui piirmäärade tõstmise tõttu suureneb nende hangete hulk, mida ei pea avaldama registris ega hankeplaanis, väheneb turu avatuse ja uute pakujate sisenemise võimalus veelgi. Praktikas jäävad sellised lepingud pigem hankija poolt valitud partneritele, sest hankijal on õigus ise otsustada, kellele pakkumiskutse saata. Mida ilmestab hästi ka endise Pirita Linnaosavanema Tõnis Liinat kohtuasi (HMK 1-24-6439/8), kus alla lihthankepiirmäära riigihanke kutseid saadeti valikuliselt, tellimus vormistati ainsa pakkuja pakkumise alusel ning tööde üleandmisaktid kajastasid linna objekte, kuigi tegelik töö tehti eraisiku kinnistul või eraisiku huvides. Juhtum illustreerib, et ilma registripõhise läbiviimise, minimaalse pakkumuste võrdluse või avaliku hinnavõrdluse, selgete erandireeglite „üks pakkumine“ olukorras ning range dokumenteerimiskohustusega on konkurentsi efektiivne ärakasutamine, läbipaistvus ja kontrollitavus kergesti õõnestatavad. See tähendab, et pakujate ring sellises olukorras kitseneb veelgi ning konkurents langeb. Selline suundumus on otseses vastuolus nii Eesti korruptsioonivastase tegevuskava eesmärgiga tagada riigihangete läbipaistvus ja vähendada korruptsiooniriski kui ka Euroopa Liidu õigusriigi aastaaruande soovitustega, mis rõhutavad riigihangete suurema läbipaistvuse vajadust.⁷ Seetõttu on arusaamatu seletuskirja väide (lk 47), et riski maandab üksnes hankijate kohustus järgida väikehangete puhul oma hankekorda ja riigihangete põhimõtteid, või seletus (lk 42), et piirmäärade tõstmine avardeb just väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate võimalusi.	
Õiguskaitse alla lihthanke piirmäära jäävaid ostude korral	
Lihthanke piirmäära tõusuga suureneb vältimatult nende hangete arv, mis jäävad alla piirmäära ja mida hankijad viivad läbi oma hankekorra alusel. Praktikas tähendab see, et pakujad võivad üha sagedamini soovida ka selliste hangete otsuseid vaidlustada. Siin tekib aga oluline ebaselgus	Ettepanek täiendada RHS § 185 lõiget 4 selliselt, et alla lihthanke piirmäära jäävat riigihanget ja selle alusel sõlmitud hankelepingut oleks võimalik vaidlustada

³<https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-12/Otepaa%20Vallavalitsuse%20kontrollakt.pdf> lk 6; [Viljandi Vallavalitsus.pdf](https://fin.ee/sites/default/files/documents/2025-04/Kontrolliakt%20Tapa%20Vallavalitsus.pdf) lk 4; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2025-04/Kontrolliakt%20Tapa%20Vallavalitsus.pdf> lk 3; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-12/Maaelu%20Arendamise%20SA.pdf> lk 4; https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-12/MTU%20TU%20Akadeemiline%20Sporidklubi_1.pdf lk 4; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-05/SA%20Tartu%20Teaduspark.pdf> lk 5; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-05/SA%20Tartu%20Teaduspark.pdf> lk 5; https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-06/Sotsiaalministeerium_0.pdf lk 2; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-05/SA%20Tartu%20Teaduspark.pdf> lk 7; <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2021-02/SA%20Eesti%20Tervishoiu%20Muuseum.pdf> lk 3

⁴ <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2020-10/Hankekordade%20anal%C3%BC%C3%BCs.%2v14%20.pdf> lk 21

⁵ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/d8709d7d-cf5c-45c6-8576-1b7e86c80a8a/> lk 25

⁶ <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2022-05/Haridus-%20ja%20Teadusministeerium.pdf> lk 5

⁷ [korruptsioonivastane tegevuskava 16.02\(1\).pdf](https://korruptsioonivastane.tegevuskava.16.02(1).pdf) lk 5-7

hankekorra õigusliku tähenduse ja kontrollimehhanismide osas. Nimelt vaidlustuskomisjonil on pädevus kontrollida üksnes RHS-i järgimist, kuid mitte hinnata, kas hankija on tegutsenud kooskõlas oma hankekorraga. Kui VAKO kontroll piirdub vaid seaduses sätestatuga, jääb hankekorra järgimise kontroll õiguslikult hõredaks ning pakkujate õiguskaitse tegelik ulatus väheneb. Kuigi ringkonnakohus on erandhangete puhul (TlnRnKm 12.06.2013, 3-13-1061/40) rõhutanud, et hankija tegevus ei saa olla täielikult kontrolli alt väljas ning ka RHS § 14 (praeguse RHS § 11) alusel tehtud menetlused peavad olema kooskõlas hankija enda dokumentidega, millist põhimõtet saab kohaldada ka alla lihthankepiirmäära menetlustele, on alla lihthanke piirmäära hangete osas kohtu- ja vaidlustuspraktika peaaegu olematu, mistõttu selle kohaldamine alla lihthankepiirmäära hangetes on sisuliselt läbi vaidlemata. VAKO-sse jõudnud väikehangete vaidlustuste arv on olnud väike ja need on valdavalt jäetud läbi vaatamata: 2024. aastal esitati 4 vaidlustust, millest 3 jäeti läbi vaatamata; 2023. aastal 1 vaidlustus, mis samuti jäeti läbi vaatamata; 2022. aastal 3 vaidlustust, kõik jäeti läbi vaatamata; 2021. aastal 4 vaidlustust, kõik jäeti läbi vaatamata; ja 2020. aastal 6 vaidlustust, millest 5 jäeti läbi vaatamata. Ainsaks sisuliseks kohtulahendiks on TrtHko 11.04.2022 (3-22-481/11), kus vaidlustus jäeti rahuldumata põhjusel, et ooteaja puudumise tõttu oli hankija jõudnud lepingu sõlmida ning alla lihthankepiirmäära jääv hange ei olnud enam vaidlustatav. Selline statistika kinnitab, et sisulist praktikat väikehangete dokumentide ja hankekorra vaidlustatavuse kohta praktiliselt ei eksisteeri, mistõttu on see õiguslikult küsitav, millele viitab ka riigihangete seaduse kommenteeritud väljaanne (§ 9 kohta). Piirmäärade tõusuga, kui üha suurem osa hankeid liigub hankekorra alla, muutub see õiguslik ebaselgus pakkujate õiguskaitse seisukohalt veelgi teravamaks. Seetõttu on küsitav eelnõu seletuskirja (lk 47) väide, et riski maandab hankijate kohustus järgida väikehangete puhul asutusesisest hankekorda ja riigihangete põhimõtteid, olukorras, kus selle kohta puudub kohtupraktika.	ka juhul, kui hankija on rikkunud käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud riigihangete põhimõtteid, oma kehtestatud hankekorda või konkreetse alla lihthanke piirmäära hanke hankedokumente. Selline täiendamine välistaks kahtlused selle üle, kuidas hankekorda vaidluste korral käsitleda, ning tagaks, et hankekord ja hanke alusdokumendid on vaidlustusmenetluses selgesõnaliselt siduvad kontrolliobjektid. Samuti toetaks see RHS § 9 eesmärki suunata hankijaid oma hankekord sisuliselt läbi mõtlema ja tagaks, et hankekorra järgimine ei oleks pelgalt formaalne, vaid ka reaalselt kontrollitav.
Osadeks jagamise põhjendamine	
RHS § 27 tulenevat osadeks jaotamata jätmist tuleb edaspidi põhjendada alates rahvusvahelisest riigihanke piirmäärast, liigub VKE-de juurdepääsu seisukohast pigem vastupidises suunas. Kui põhjendamiskohustus lükatakse edasi üksnes rahvusvaheliste hangete tasemele, kaob mitmete riigisiseste hangete puhul läbipaistvuse element, mis seni sundis hankijaid vähemalt kaaluma hangete osadeks jaotamist. Praktikast tähendab see, et VKE-del võib olla raskem hangetel osaleda, sest hankijatel on lihtsam korraldada suurema mahuga üheosalisi hankeid ilma eraldi põhjendamiseta, miks nad väiksemateks osadeks jaotamise võimalust ei kasutanud. Lihtsustamne kui eelnõu üldine eesmärk ei saa õigustada olukorda, kus VKE-de turulepääsu võimalused sisuliselt halvenevad. Põhjenduse koostamine ei tähenda tavaliselt keerukat või mahukat menetlust, vaid pigem hankija teadlikku kaalutlust ja selgitust, miks hanke osadeks jagamine ei ole otstarbekas. Kui põhjendamiskohustus säilib ka allpool rahvusvahelist piirmäära, ei too see kaasa ülemäärast halduskoormust, kuid aitab vältida turukontsentratsiooni ja edendada ausat konkurentsi.	Reguleerida osadeks jaotamise põhjendamise kohustus ka lihthanke menetluse osas.
Alltöövõtjate maksete peatamise regulatsioon	
Muudetakse RHS § 122 lõiget 9 selliselt, et senine kohustuslik regulatsioon muutub hankija jaoks vabatahtlikuks. See tähendab, et hankija ei pea enam alltöövõtja põhjendatud avalduse korral pakkujale makset automaatselt peatama, vaid otsustab selle kaalutlusõiguse alusel.	Avada (nt seletuskirjas) kaalutlusõiguse kasutamise põhimõtteid. Hetkel on ebaselge, kas hankija peab oma kaalutlusõiguse kasutamise põhimõtteid kirjeldama riigihanke alusdokumentides? Kas hankija otsus makset mitte peatada on alltöövõtja või mõne muu isiku poolt vaidlustatav ning millises menetluses (VAKO, halduskohus)? Ilma selge vastuseta

	nendele küsimustele jääb regulatsioon ebaselgeks ja võib tuua kaasa vaidluste kasvu.
Vaidlustuste tähtajad	
RHS § 189 lg 4 muudatuse kohaselt pikeneb lihthankemenetluses muude otsuste vaidlustamise tähtaeg kolme tööpäeva asemel viiele tööpäevale. Kuigi muudatus näib suurendavat pakkujate võimalusi, sõltub tähtaeg siiski otsuse teavitamise hetkest, mille hankija võib teha kuni kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest (RHS § 47 lg 1). See jätab hankijale võimaluse ajastada otsuse avaldamine viisil, mis vähendab vaidlustamiseks sisuliselt kättesaadavat aega. Kuigi vaidlustustähtaeg on sõnastatud tööpäevades, võib avaldamise ajastus tähendada, et pakkujatele jääb tegelikkuses vaid mõni päev otsuse sisuliseks analüüsiks ja vaidlustuse ettevalmistamiseks. Näiteks kui hankija avaldab edukaks tunnistamise otsuse neljapäeva õhtul, võib pakkuja sellest teada saada alles reedel. Sellisel juhul hakkab viiepäevane tähtaeg kulgema, kuid järgneb kohe nädalavahetus. Praktikas jääb pakkujale otsuse vaidlustamiseks kolm kuni neli päeva, mis on ilmselgelt ebapiisav olukorras, kus otsuse põhjendus on mahukas ja nõuab täiendavate andmete kogumist või ekspertiisi. Probleemi süvendab asjaolu, et piirmäärade tõstmise tõttu liiguvad edaspidi mitmed sisuliselt suuremahulised hanked, millele praegu kehtib 10 päevane vaidlustustähtaeg, lihthankemenetlusse. See tähendab, et keerukate ja mahukate hangete puhul väheneb pakkujate õiguskaitse ulatus poole võrra, mis ei ole kooskõlas tõhusa õiguskaitse põhimõttega.	Ettepanek kehtestada lihthankemenetluses 10 päevane vaidlustustähtaeg
Täiendavat õiguskaitse nõrgenemist toob kaasa ka RHS § 189 lg 4¹, mille kohaselt kohaldatakse alla lihthanke piirmäära jäävates riigihangetes lihthankemenetluse vaidlustustähtaegu. Erinevalt lihthankemenetlusest ei ole aga alla piirmäära hangete puhul seaduse tasandil reguleeritud pakkumuste esitamise minimaalset tähtaega ega lepingu sõlmimise ooteaega.¹¹ See tähendab, et hankija võib ette näha väga lühikese tähtaja pakkumuste esitamiseks, näiteks 3 tööpäeva, kuid alusdokumentide vaidlustamiseks on ette nähtud justkui 5 tööpäevane tähtaeg enne pakkumuste esitamist. Seega on vaidlustuse esitamine võimatu. Rääkimata võimalusest dokumente piisavalt analüüsida. Sama kohalduv otsusele, kus otsuse vaidlustamiseks on justkui 5 tööpäevane tähtaeg, kuid kuna puudub ooteaja piirang, siis võidakse leping sõlmida enne vaidlustuse esitamist. Kuna eelnõuga tõstetakse piirmäärasid ja üha suurem osa hankeid liigub alla lihthanke piirmäära, kasvab ka risk, et vaidlustamine muutub praktikas võimatuks. Näiteks kohtupraktikas on kinnitatud, et sellisel kujul jääb õiguskaitse formaalseks ning pakkujatel puudub sisuline võimalus hankija tegevust vaidlustada.	Ettepanek efektiivse õiguskaitse tagamiseks tuleks pikendada vaidlustamistähtaegu vähemalt, ning täiendada RHS § 9 selliselt, et ka hankekorra alusel korraldatavate hangete puhul oleks tagatud pakkumuste esitamise minimaalne tähtaeg ja ooteaeg kui hankesse on pakkumuse esitanud mitu pakkujat. Kui hankija ei ole oma hankekorras sätestanud pikemat tähtaega, peaks seadus reguleerima minimaalse tähtaja. Selline lahendus välistaks olukorra, kus alla lihthanke piirmäära hangetes kujuneb pakkumuste esitamise tähtaeg või ka otsuste vaidlustamise tähtaeg ebamõistlikult lühikeseks, mis muudab alusdokumentide ja otsuste analüüsi ja nende vaidlustamise sisuliselt võimatuks.
Pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontroll	
Eelnõuga täiendatakse RHS § 125 lõiget 5 sättega, mille järgi kohalduvad vähemalt 500 000-eurose maksumusega ehitustööde hangetele § 115 nõuded. Muude lihthankemenetluste ning sotsiaal- ja eriteenuste puhul kohalduvad § 115 sätted üksnes juhul, kui hankija ei ole neid alusdokumentides välistanud (RHS § 125 lg 5 ja § 126 lg 7). Selline lahendus jätab aga olulise lõnga. Näiteks 499 999-eurose ehitushanke, 140 000-eurose teenusehanke või 749 999-eurose sotsiaalteenuse puhul puudub hankijal kohustus kontrollida pakkumuse põhjendamatult madalat maksumust, kui ta on alusdokumentides vastava võimaluse välistanud ning arvestades	Täpsustada RHS § 125 lg 5 ja § 126 lg 7 esimest lauset, lisades viidete hulka § 103 kõrval ka § 115

¹¹ TrtHKo 11.04.2022, 3-22-481/11, p 19-20

hankijate soovi lihtsustamise järgi võib selle kohaldamata jätmist ka eeldada. Praktikas tähendab see aga, et rahvusvahelisest piirmäärast allapoole võib dumping kergesti kujuneda ja jääda sisuliselt kontrollita. Arvestades, et riigihangete eesmärk on vältida turu moonutamist ja tagada pakkujate võrdne kohtlemine, ei ole põhjendatud piirata § 115 kohaldamist üksnes üle 500 000-euroste hangete puhul. Pigem tuleks sätestada, et kohustus pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse kontroll alkatada kehtib ka väiksemamahuliste hangete puhul, kus dumpingurisk võib olla sama suur või isegi suurem.	
Väärteomenetlus	
RHS § 216 väärteosätete kaotamise järel muutub hooletusest toime pandud riigihanke rikkumiste käsitlemine sisuliselt tööandja siseasjaks. Distiplinaarvastutus põhineb teenistussuhtel ja tööandja pädevusel kontrollida teenistuskohustuste täitmist, kuid selle algatamine on täielikult tööandjast haldusorgani kaalutusotsus. Selline menetlus võib jääda formaalseks või isegi poliitiliselt mõjutatavaks, mistõttu puudub kindlus, et rikkumised saavad sisuliselt hinnatud. ATS annab tööandjale küll õiguse ametniku suhtes distiplinaarmenetlust alkatada, kuid kolmandatel isikutel puudub igasugune subjektiivne õigus seda nõuda või menetluse kulgu mõjutada. Erinevalt väärteomenetlusest ei sisalda distiplinaarmenetlus läbipaistvat ega kolmanda isikuid arvestavat protseduurilist raamistikku. Praktikas tähendab see, et pakkujad ei saa enam loota, et hooletusest tehtud riigihankevead jõuavad tööandja suvast sõltumatult neutraalse menetleja ette. Veelgi problemaatilisem on asjaolu, et töölepinguliste töötajate puhul ATS üldse ei kohaldu (ATS § 3 lg 2). Kuna valdavalt viivadki riigihankeid läbi töölepingulised töötajad¹² jääb selliste isikute vastutus distiplinaarõiguslikult ebamääraseks. Kriminaalvastutus (KarS § 300) katab üksnes tahtlikud ja korruptiivsed rikkumised, mistõttu hooletusest või väiksema kaaluga rikkumised jäävad sanktsioonideta. Samuti ei saa loota, et järelevalvemenetlus väärteomenetluse kadumist kompenseeriks. Statistika näitab, et 2021. aastal laekus Rahandusministeeriumile küll 58 järelevalveteadet, kuid vaid 10 juhul viidi läbi sisuline järelevalvemenetlus. Ülejäänud 48 korral jäeti menetlus algatamata.¹³ Selline praktika kinnitab, et järelevalvemenetlus ei taga pakkujatele tõhusat ega süsteemset õiguskaitset.	Kuigi võib toetada väärteomenetluse kaotamist RHS-is, ei tohiks jätta õiguskaitset lõnga. Selleks tuleks täiendada seadust nii, et ka hooletusest toime pandud rikkumiste korral oleks tagatud tööandjast sõltumatu ja läbipaistev mehhanism. Näiteks võiks kehtestada Rahandusministeeriumile sellisel juhul kohustuse, mitte õiguse, alustada riikliku järelevalve menetlust, kui esitatud teade viitab rikkumisele.

¹² Ametnike palgaandmete tabel, nt RTK hangete osakond ei ole avalikud teenistujad.

¹³ <https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2022-02/2021.%20a%20i%C3%A4relevalve%20kokkuv%C3%B5te.pdf> lk 5

